

MEGJEGYZÉSEK A DIGITALIZÁCIÓ JELENSÉGÉHEZ ÉS NÉHÁNY NEMZETKÖZI GYAKORLAT AZ ADATGAZDÁLKODÁS TERÜLETÉN

Kun László

*Nemzetközi projekt koordinátor, Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft.
A szerző elérhetősége: laszlo.kun@gmail.com*

DOI: [10.47272/KIKPhD.2024.3.1](https://doi.org/10.47272/KIKPhD.2024.3.1)

ÖSSZEFOGLALÓ

A digitalizáció és a digitális eszközök használata immár több évtizedes, mélységében és kiterjedésében egyre nagyobb területet átfogó, globális folyamat, indokolt hosszabb távú elemzések végrehajtása, a különböző gyakorlatok, ezen belül az Európán kívüli megoldások áttekintése. A digitális eszközök használatának elterjedése újfajta mechanizmusok, módszerek kialakulását is jelenti, ilyen például a gyűjtött és tárolt adatok, információk kezelése - a digitális eszközök működésének egyik alapvető eleme és feltétele lett a digitális adatok megfelelő és használata, az adatvagyon hasznosítása. A cikk ezzel a két témakörrel kíván foglalkozni. Az egyik témakör a digitalizáció jelenségéhez, folyamatához tett néhány általános megjegyzés, egyes globális gyakorlatok rövid áttekintése, valamint az adatgazdálkodás néhány területének bemutatása.

KULCSSZAVAK

Digitalizáció, adatvagyon, adatgazdálkodás, nemzetközi gyakorlatok, nemzeti szabályozás

I. Bevezetés

Az általános digitalizációs folyamatok részeként az adatok, a különböző szervezetek tulajdonában lévő adatvagyon kezelésének fontossága jelentősen megnőtt az elmúlt néhány évtizedben. Ahogyan a médiában, a sajtóhírekben is gyakran elhangzott már, az adat az „új arany”, az „új olaj” vagy az „új valuta”.¹ Valószínűleg az ilyen szófordulatokat a médiában használók nem így értelmezik, de a párhuzam abból a szempontból mindenképpen helyes, hogy a kőolaj és az adat esetében is komoly szakértelemre, költséges beruházásokra és biztonságos szállító infrastruktúrára van szükség ahhoz, hogy a „nyersanyag” használható legyen. Hasonlóan a „régí” (a kőolaj) és az „új” olaj (az adat) hasonlathoz, ahhoz, hogy megfelelően értékelhető legyen a digitalizáció, az adatgazdálkodás és a közigazgatás, a közsféra kapcsolata, bevezetesként néhány szempontot indokoltnak tartok áttekinteni.

---

¹ Angwin, Julia: The web's new gold mine: Your secrets. *Wall Street Journal* 30(07), 2010.

Pataki Gábor – Szőke Gergely László: *Az online személyiségprofilok jelentősége*. In: Polyák Gábor (Szerk.): *Algoritmusok, keresők, közösségi oldalak és a jog – A forgalomirányító szolgáltatások szabályozása*. Budapest, HVG ORAC, 2020. 74-80. o.

I.1. A digitalizáció nem új jelenség és a jövőben is velünk marad

A digitalizáció általános elterjedése és ezzel összefüggésben az adatok feldolgozása, használata több évtizedes múltra tekint vissza, amibe beleértendő a közigazgatás, az állami működés támogatása is.² Sőt, a közigazgatás, a közszolgáltatások az egyik első olyan terület volt, ahol elterjedt az adatok kezelésének, feldolgozásának támogatása különböző informatikai eszközökkel.³ Magyarországon már az 1970-es években is használtak különböző számítógépeket információ feldolgozására, tárolásra, nyilvántartásra,⁴ bár Magyarország a „szocialista tábor” tagjaként korlátozottan érthette el a vezető informatikai megoldásokat az ún. COCOM-lista korlátozásai alapján. Szintén megemlíthető példaként, hogy az internet alapú működési modell egyik úttörőjét, a Google-t 1998-ban, közel 30 éve alapították, azóta meghatározó fejlesztője és befektetője a digitális világnak.⁵ A nagy visszhangot kapó ChatGPT fejlesztőjét, az OpenAI-t 2015-ben alapították, ezután évek munkája és jelentős mennyiségű forrás volt szükséges ahhoz, hogy 2022. végén általánosan elérhetővé tegyék a mesterséges intelligencia alapú alkalmazásukat.

A digitalizáció helyzetének értékelésénél szintén szükséges figyelembe venni azt a jellemzőt is, hogy a digitalizáció hatásainak, eszközeinek nagyobb része „nem látható”. A digitalizáció elemzésénél sok esetben kizárólag az „ember-gép interfészek” figyelembe vétele történik (pl. személyi számítógépek, mobiltelefonok, különböző más személyes használatra alkalmas eszközök), de legalább ilyen lényeges, hogy a „háttérben” hatalmas, az egész világot behálózó, digitális jelekkel működő infrastruktúrák jöttek létre, amelyek állapota, működése nagy mértékben meghatározza az általunk ismert világ működését.⁶ Különösen igaz ez az adatgazdálkodás, adathasznosítás területére, ahol jellemző az emberi beavatkozás nélkül működő, automatizált gép-gép kapcsolat. A háttér-infrastruktúráknak, digitális hálózatoknak a működési problémái, esetleges megszűnésük akár teljes szektorok leállását, megszűnését okozhatják, így összességében kritikus fontosságú alapvető eszközökről beszélhetünk. A digitalizáció az elmúlt évtizedekben ennek megfelelően nem kizárólag a felhasználói szokásokat alakította át, hanem létrehozott egy teljesen új, globális szintű együttműködésre alkalmas infrastruktúrát, amely

6

---

² Schallmo, Daniel R. A. – Williams, Christopher A.: *Digital Transformation Now! Guiding the Successful Digitalization of Your Business Model*. Cham, Springer, 2018. 3-8. o. https://doi.org/10.1007/978-3-319-72844-5_3

³ Hohmann Balázs: *A digitalizáció személyességi, átláthatósági követelményei a helyi, területi közigazgatási szervek működésére*. In: Csefkó Ferenc (Szerk.): *Személyesek a helyi és területi közigazgatás aktuális kérdéseiről*. Pécs, Jövő Közigazgatásért Alapítvány, 2022. 207-210. o.

⁴ Álló Géza – Molnár Szilárd: *A „biteles helyektől” az elektronikus közigazgatásig. Mérőkövek a hazai közigazgatás automatizálásának és a kormányzati számítástechnika kialakulásának történetében*. Szeged, Primaware Kiadó, 2014. 89. o.

⁵ Google: *From the garage to the Googleplex*. <https://about.google/our-story/> (2024.12.31.)

⁶ Du, Zhuo-Ya – Qian Wang: Digital infrastructure and innovation: Digital divide or digital dividend?. *Journal of Innovation & Knowledge* 9(3), 2024. 100542. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2024.100542>

megváltoztatta a különböző szférákban működő szervezetek mindennapi gyakorlatait is.

A fentieket figyelembe véve ma már indokolt a digitalizációról olyan módon gondolkodni, amely évtizedek óta hatást gyakorol a társadalom különböző szereplőinek viselkedésére, működésére és amely jelenlegi tudásunk és most még nem ismert, a jelenlegi viszonyokat gyökeresen megváltoztató jelenség nélkül folyamatosan jelen lesz a környezetünkben a jövőben. Ez a háttér-infrastruktúra ugyanolyan folyamatos fejlesztést és a változásokhoz alkalmazkodást igényel,⁷ mint például az épületek vagy a járművek, ahol folyamatosan jelennek meg új, fejlettebb, költség - és erőforráshatékonyabb megoldások, amelyek folyamatos fejlesztési lehetőséget és ezzel egyidejűleg ilyen szükségletet is jelentenek.

1.2. A közzsféra információ alapú működése, mint általános jellemző

A közzsféra működésének mindig is alapeleme volt az információk, adatok gyűjtése és felhasználása.⁸ Ha nagyon távoli történelmi példákat szeretnénk keresni, már a legkorábbi írásos emlékek nagy része a különböző központi közzszolgáltatások megvalósításának részeként értelmezhető (például az ókori emlékek jelentős része is a különböző uralkodói funkciók megvalósításával kapcsolatos). De hogy időben és jellemzőkben is közelebbi példákat említsék, Magyarországon 1871-től működik hivatalos központi statisztikai hivatal.⁹ A közigazgatás, az államszervezet működése, működtetése emiatt különösen alkalmas a digitalizáció bevezetésére, az információ – és adat alapú fejlesztések eredményeinek használatára.

A digitalizáció és az adatok jellege lehetőséget ad gyakorlati, technológiai azonosságai vagy hasonlóságuk miatt a legfejlettebb informatikai, folyamatszervezési gyakorlatok, alkalmazások bevezetésére a közigazgatásban a közzszolgáltatásokban is (ahogyan erre számtalan példát látunk világszerte). Ahogyan a legtöbb területen, ebben is kiemelt jelentőségű a megfelelő szemlélet alkalmazása, ebből a szempontból lényeges az előző pontban írott megjegyzés is, amely szerint a digitalizáció immár egy hosszabb időtávon létező, és jelenlegi tudásunk szerint a jövőben is zajló folyamat, amely nem időben véges „projektként”, hanem gyakorlatilag folyamatos fejlesztési szükségletként jelentkezik.

1.3. A közzsféra egységes szemléletű megközelítése

A közzszolgáltatások, az állampolgároknak, ügyfeleknek nyújtott különböző állami szolgáltatások elvégzésekor, az ügyek intézésekor a központi közigazgatás és a

---

⁷ Hu, Jin – Zhang, Hong– Irfan, Muhammad: How does digital infrastructure construction affect low-carbon development? A multidimensional interpretation of evidence from China. *Journal of cleaner production* 396, 2023. 136467. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.136467>

⁸ Szöke Gergely László: *Big Data and Algorithms in the Public Sector and Their Impact on the Transparency of Decision-Making*. In: Hansen, Hendrik, et al. (Szerk.): *Central and Eastern European eDem, and eGov Days 2018 : Conference proceedings*. Wien, Facultas Verlag, 2018. 301-303. <https://doi.org/10.24989/ocg.v331.25>

⁹ Központi Statisztikai Hivatal: *A statisztikai szolgálat megalakulása*. https://www.ksh.hu/mult_kezdetek (2024.12.31.)

közigazgatás, a közszolgáltatók további csoportjai közötti együttműködésben, a feladatok elvégzésében a digitalizáció szintén jelentős módosulást eredményezett.

A digitális eszközök hálózatokba szervezhetősége lehetővé teszi, hogy a különböző közszolgáltatók, államigazgatási szereplők – központi közigazgatási szervek, önkormányzatok, állami közszolgáltatók, állami tulajdonú cégek stb – minden eddiginél jobban együtt tudjanak működni, egységes működési sztereotípeket, háttérmegoldásokat alkalmazzanak, ezzel egyszerűbbé, átláthatóbbá és gyorsabbá téve a megoldásaikat és ami legalább ilyen fontos, átjárhatóvá is a különböző rendszereket. Az elmúlt években Magyarországon téve sok kezdeményezést, fejlesztést láthatunk ezen a területen (például nemzetközi szinten is jó gyakorlatként említhető a közszféra működésébe egységes szemléletet, feltételrendszert hozó szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások, központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások, ismert rövidítésük szerint a SZEÜSZ-ök és KEÜSZ-ök rendszerének kidolgozása és bevezetése).¹⁰

A fenti szempontok áttekintését azért tartottam indokoltnak, mert az ehhez hasonló jellemzők alapján látható, hogy a digitalizáció mind időbeliségében mind pedig társadalmi-gazdasági-technológiai kiterjedésében jelentős. Ez alapján már lehetséges és időszerű is a hosszabb távú, évtizedes tendenciák feltárása, komplex, több társadalmi szektort átfogó elemzések elvégzése. A digitalizáció a társadalmi hálózatok, társadalmi kapcsolatok minden eddiginél jobban láthatóvá és elemezhetővé tette. A digitális megoldások egyik alapja az adatok megfelelő használata és jobb gazdálkodás, a terület fejlesztése, a következő oldalakon elsősorban emiatt szerepel néhány gondolat és gyakorlat bemutatása.

II. Példák az adatgazdálkodás hazai stratégiai keretrendszeréből

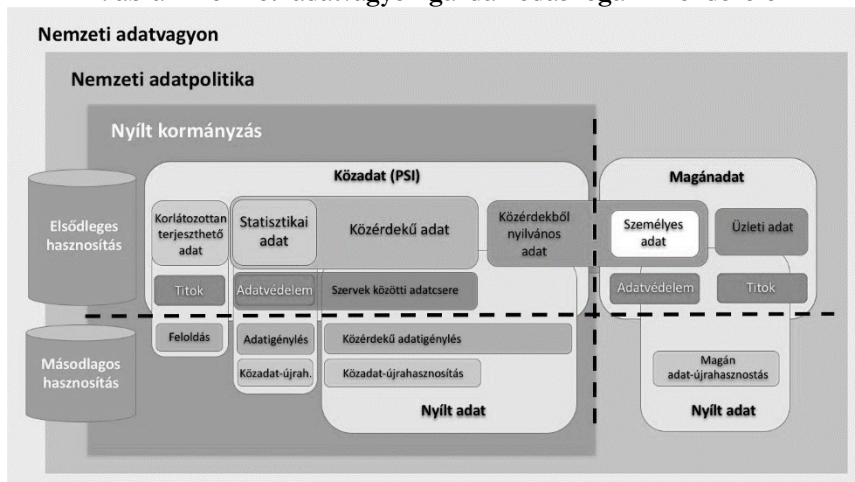
A közigazgatás érintettségének megfelelően az adatok, az adatgazdálkodás témája megjelent különböző kormányzati stratégiai dokumentumokban is, mint stratégiai terület. Az alábbiakban két ilyen dokumentumot mutatok be, amelyek elkészítése és elfogadása között évek teltek el, ami keretezi a két dokumentum elfogadása közötti időszakot. Az egyik ilyen, az adatokkal, az adatgazdálkodással mélységében és kiterjedten foglalkozó, egyik első ilyen hazai dokumentum a 2016-ban elfogadott, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács Szakértői Tanácsadó Testülete által készített Fehér könyv a nemzeti adatpolitikáról. A Fehér könyv legfontosabb célja, a közadatok hozzáféréseivel, gazdálkodásával kapcsolatos elvek megfogalmazása. A Fehér könyv az alábbi ábrát tartalmazza a nemzeti adatvagyon gazdálkodás fogalmi rendszeréről, amely fogalmi alapként ma is alkalmazható.¹¹

---

¹⁰ Cseh-Zelina Gergely – Czékman, Zsolt: Hungarian regulation of e-government in the light of EU legislation. *Balkan Social Science Review* 22, 2023. 29-49. o. <https://doi.org/10.46763/BSSR23222029c>

¹¹ Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács Szakértői Tanácsadó Testülete: *Fehér könyv a nemzeti adatpolitikáról*. Budapest, NHIT, 2016.

1. ábra A nemzeti adatvagyon gazdálkodás fogalmi rendszere

Forrás: NHIT: Fehér könyv a nemzeti adatpolitikáról. Budapest, NHIT, 2016. 12. o.

Az egyik legújabb, legfrissebb, a digitalizációval foglalkozó stratégia a „Digitális Évtized 2030 Nemzeti Stratégiai Ütemterv” címet viseli. Az Ütemtervet a Stratégiai és Családügyi Kabinet 2023. december 4-én fogadta el, ezután került benyújtásra az Európai Bizottság részére. Az Ütemterv elkészítésének előzménye, hogy a Digitális évtized 2030 szakpolitikai program létrehozásáról szóló (EU) 2022/2481 határozat értelmében az Európai Unió tagállamainak el kell készíteniük a célok elérését biztosító tévő intézkedési tervet. A stratégia az adatok területével viszonylag sokat foglalkozik, a digitalizáció és az informatikai fejlesztések alapelemének tekinti ezeket. Külön beavatkozási csomagként a nagy adathalmazok (Big Data) témája jelenik meg a következő két intézkedés végrehajtásával:

- KKV-k digitalizálása ezen belül:
Támogatási konstrukciók kidolgozása és megvalósítása a magyarországi KKV-k számára (most már látható, hogy ezek közül több 2024. végén elérhető Európai Uniós társfinanszírozású pályázatként a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz keretében¹²)
- Mesterséges intelligencia és big data megoldások felhasználásának javítása közpolitikai és disszeminációs eszközökkel a vállalkozások körében, ezen belül:

¹² Pályázati Portál <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/dimop-plusz> (2024.12.31.)

Mesterséges Intelligencia Koalíció működtetése, Mesterséges Intelligencia Stratégia felülvizsgálata, megújítása, a kormányzati technológiai ügynökség (Neumann János Nonprofit Kft.) és platform működtetése, országos mesterséges intelligencia adaptációs roadshow vállalkozásoknak, alapvető ismeretek terjesztése, tanulógyár mintaprojektek kidolgozása, támogatása, szakmai rendezvények, kiállítások lebonyolítása.

A közsféra adatgazdálkodásának fejlesztése a kormányzati digitális szolgáltatásokon belül jelenik meg, például az „evidencia-alapú kormányzati döntéshozatal, valamint a közsféra adatvagyonának és információinak kiaknázását szolgáló fejlesztések” intézkedés formájában.

III. Az Európai Unió határain túli adatkezelési, nyílt adat gyakorlatok, módszerek

Magyarország földrajzi elhelyezkedéséből, történelméből, Európai Unió tagsága és sok más ok miatt az Európai Unió adatgazdasággal, adatgazdálkodással kapcsolatos intézkedéseit követi, alkalmazza, ezek az intézkedések jól ismertek, jelentős irodalom és elemzés foglalkozik ezekkel.¹³ Azonban az internetes gazdaság, az adatgazdaság területén jelenleg nem az Európai Unió jelenti a legnagyobb gazdasági erővel, kutatás-fejlesztéssel stb. rendelkező régiót. Az internet gazdaság meghatározó cégeinek többsége az Egyesült Államokban működik, illetve történelmileg – a fentiekben is említett évtizedes folyamatok eredményeként - is kijelenthető, hogy az informatikai, digitalizációs fejlesztések meghatározó része az Egyesült Államokhoz köthető vagy jelenleg is ott zajlik. A technológiai fejlődés részeként az eredetileg is kizárólag informatikai, digitális területen működő vállalkozások mellett sok jelentős méretű cég is belépett a high-tech iparágakba (ilyen például az Amazon cégcsoport részeként az Amazon Web Services).

A digitális technológia területén a másik nagy jelentőségű, Európán kívüli térség a Távol-Kelet. Az elmúlt években Kína szerepe erősödött meg. Kínával kapcsolatosan folyamatosan vetődnek fel a különböző adatbiztonsági, adathasználati kritikák, kifogások, ugyanakkor Kína az elmúlt években ezeken a területeken nagy számú intézkedést vezetett be, amelyek több szempontból is foglalkoznak az adatok kezelésével, használatával, az adatbiztonsággal.

A két nagy fontosságú állam adatgazdálkodással kapcsolatos összehasonlítására alkalmasak lehetnek a különböző, globális méretben is használt mutatószámok alapján elért eredmények. Az egyik ilyen mutatószám a World Wide Web Alapítvány által összeállított és használt Open Data Barometer.¹⁴ A jelenleg elérhető adatok szerint az utolsó mérésre 2017. szeptembere és 2018. márciusa között került sor, vagyis az adatok viszonylag réginek minősíthetőek, de a két ország közötti különbségek láthatóak ebben is. Az Open Data Barometer a különböző

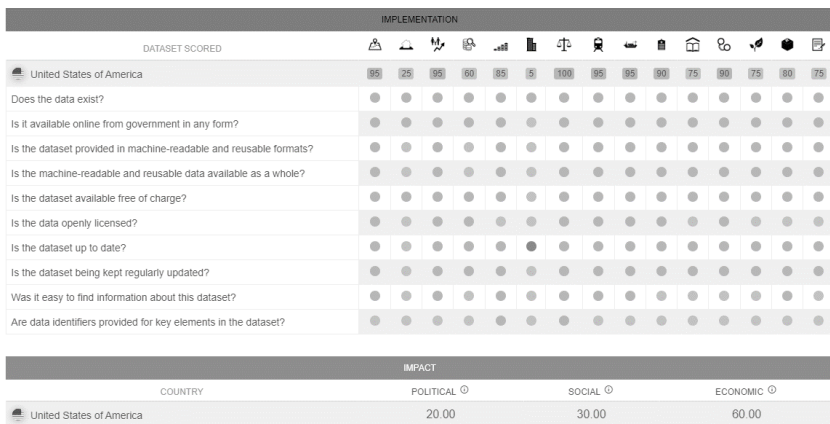
---

¹³ Ld. pl. Angyal Zoltán: Úton a digitális egységes piac felé. *Miskolci Jogi Szemle* 15(3), 2020. 5-7.o.

¹⁴ World Wide Web Foundation: *The Open Data Barometer*. https://opendatabarometer.org/?_year=2017&indicator=ODB (2024.12.31.)

szempontokat a maximálisan elérhető 100-hoz viszonyítja, így a különböző országok értékei inkább az egymáshoz viszonyítás miatt érdekesek. Az Open Data Barometer nem méri meg minden ország teljesítményét, a 30 országot tartalmazó listán az Egyesült Államok 9. helyezést ért el 64 értékkel, míg Kína ugyanitt 24. helyen szerepel 31 értékkel, minden szempontban jelentősen elmaradva az USA-tól.

2. ábra Az Open Data Barometer „műszerfala” az USA esetében

Forrás: World Wide Web Foundation: *The Open Data Barometer*
[https://opendatabarometer.org/country-detail/? year=2017&indicator=ODB&detail=USA](https://opendatabarometer.org/country-detail/?year=2017&indicator=ODB&detail=USA) (2024.12.31.)

A nyílt adatokkal történő gazdálkodás mérése és országonkénti összehasonlítása mellett létezik olyan mutatószám is, amely általában a statisztikai rendszerek, az adatok rendelkezésre állását méri,¹⁵ ez a Világbank Statistical Performance Indicators (SPI) elnevezésű rendszere. Az SPI nem klasszikus értelemben vett sorrendet tartalmaz, hanem összesen öt csoportra, kvintilisre osztja az országokat teljesítmény szerint. Az USA ebben a mutatószámában 92,8 értéket kapott, amellyel a legfelső kvintilisbe tartozik, míg Kína 59,6 értékkel a második kvintilisbe tartozik. A különbség nagy mértéke azt jelenti, hogy az SPI szerint Kína a statisztikai adatszolgáltatás gyakorlatilag minden területén jelentősen elmarad az USA teljesítményétől.

Összességében mindkét ország kiemelt fejlesztési területként tekint a közadatok használatára, az adatvagyonnal gazdálkodásra. Az adatvagyon-gazdálkodás nélkülözhetetlen része olyan stratégiai céloknak, mint például a

¹⁵ Hohmann Balázs: Interpretation the Concept of Transparency in the Strategic and Legislative Documents of Major Intergovernmental Organizations. *Közigazgatási és Infokommunikációs Jogi Phd Tanulmányok* 2(1), 2021. 48-68. o. <https://doi.org/10.47272/KIKPhD.2021.1.4>

mesterséges-intelligencia fejlesztése, a kiberbiztonság vagy az állami szuverenitás, ez is oka a kiemelt jelentőségüként kezelésnek és a fejlesztéseknek. A kiemelt jelentőség miatt érdemes áttekinteni, hogy ez a két, a digitalizáció területén központi szerepet játszó ország milyen intézkedéseket, gyakorlatokat vezetett be az adatgazdaság, az adatokkal gazdálkodás területén. Az alábbi kitekintés röviden bemutat néhány fontos elemet, jogszabályt, nyílt adat platformot erről a területről.

III.1. Az Amerikai Egyesült Államok gyakorlatai

Az Amerikai Egyesült Államok a digitális gazdaságban vezető szerepet játszik, a mindenki által jól ismert, milliárdos felhasználói számokkal rendelkező, a sok esetben ma már alapvetőnek tekintett szolgáltatásokat (például ingyenes e-mail, kommunikáció, digitális térkép) nyújtó vállalkozások nagy részének székhelye az USA-ban van, legtöbb esetben alapításuk is itt történt.

Az USA adatgazdálkodásának szabályozási alapja az ún. nyílt adatkormányzás törvény, hivatalos nevén a 2018. évi törvény a tényalapú kormányzásról.¹⁶ A törvény megfogalmazása szerint a jogszabállyal érintett adatok nyitottak, nyilvánosak, elektronikusak és szükségesek. A törvény értelmében minden szövetségi intézmény köteles publikálni nyílt adatait, sztenderdizált, számítógéppel olvasható formátumban és a metaadatokat a data.gov portálon közzétenni az ott publikált nyílt adat katalógusban.

A törvényben említett data.gov oldal az USA első számú, legfontosabb adatportálja. A portál 2009. május 21-én indult (immár több mint 15 éve), összesen 47 adatkészlettel. A portál indításának előzménye a 2009. januári elnöki rendelkezés volt az átláthatóságról és nyílt kormányzásról. A portál működésében nagy változást jelentett, hogy 2013-ban kötelezővé tették a szövetségi intézmények számára adataik közzétételét. Az elérhető, kereshető adatkészletek száma azóta is folyamatosan nő, mára meghaladta a 300 ezret, az adatok az állami működés minden területéről származnak. A portál az adatokon kívül olyan hasznos információkat tartalmaz, mint például az általuk ismert nyílt adat weboldalak listája, vagy a USA más nyílt adat weboldalainak listája.¹⁷ A közzétett lista azonban nem nevezhető teljes körűnek, például magyar weboldal, adatportál nem szerepel közöttük annak ellenére, hogy legalább a legfontosabbak felsorolhatóak lennének.

III.2. A Kínai Népköztársaság gyakorlatai

A Kínai Népköztársaság sok esetben negatív példaként jelenik meg az adatgazdálkodással, adatvédelemmel kapcsolatos irodalomban és hírekben, azonban a digitális gazdaságban és általában a világgazdaságban betöltött szerepe miatt indokolt áttekinteni az országban használt jellemző megoldásokat, gyakorlatokat.

---

¹⁶ Viljoen, Salomé: A relational theory of data governance. *The Yale Law Journal* 131(2), 2021. 573-654. o.

¹⁷ Data.gov: *USA Open Government*. <https://data.gov/open-gov/> (2024.12.31.)

Hasonlóan az amerikai példákhoz, a különböző nagy kínai digitális platformok, beleértve a kezdetben nem kizárólag vagy nem elsősorban nem digitális szolgáltatásokat nyújtó platformokat, fejlesztőket (pl. internetes webáruházak működtetői, pénzügyi szolgáltatók) az általuk kezelt és működtetett nagy informatikai infrastruktúrákat, nagy adatbázisokat felhasználják különböző digitális megoldások és nyújtására fejlesztésére is.

A kínai digitális gazdaság egyik ilyen meghatározó szereplője az inkább „analóg” árúk piactereként ismert Alibaba csoport. A céget 1999-ben alapították, ezután tevékenységüket folyamatosan kiterjesztették egyre több üzletágra, mára leginkább e-kereskedelmi csoportként jellemzik önmagukat. Az Alibaba jelenleg hét nagyobb tevékenységi körrel foglalkozik, beleértve a digitális szolgáltatásokat is (például felhőszolgáltatások, digitális média és szórakoztatóipar, alkalmazásfejlesztés).¹⁸

A kínai digitális gazdaság másik nagy szereplője a Tencent csoport, amely az Alibabától eltérően szinte kizárólag internetes és IT megoldásokkal foglalkozik. Az Alibabával közel egy időben, 1998-ban alapították Sencsenben, az egész világra kiterjedő iroda hálózattal rendelkezik, Kelet-Ázsián kívül Észak-Amerikában, Európában (ezen belül Amszterdamban, Londonban, Liverpoolban, Frankfurtban, Münchenben, Berlinben, Varsóban, Isztambulban és Párizsban), a Közel-Keleten és Afrikában is vannak irodái.¹⁹ A Tencenthez tartozik például a Weixin alkalmazások csoportja, amelyek magukban foglalják a Kínában széles körben, kb. 1,3 milliárd felhasználó által használt Weixin, kezdetben üzenetküldő, majd szociális média platformmá fejlesztett alkalmazást és fizetési megoldásokat. A gazdasági méret jellemzésének jó mutatója, hogy a csoport éves forgalma kb. 86 milliárd dollár volt 2023-ban.²⁰

Kína a mesterséges intelligencia fejlesztését kitorési pontként kezeli, nyilvánvalóan világvezető szerepre tör ezen a területen. 2017-ben fogadták el a mesterséges intelligencia fejlesztésére vonatkozó stratégiát, amely szerint 2025-re néhány területen világvezető pozícióba kívánnak kerülni és 2030-ra a fejlesztések elsődleges központjává terveznek válni. A stratégia részeként Pekingben kb. 2 milliárd dollár költséggel építenek technológiai parkot, és a kapcsolódó iparágakkal együtt összességében kb. 1300 milliárd dollár méretű mesterséges intelligencia ipart terveznek kialakítani Kínában.²¹ A mesterséges intelligencia fejlesztésének alapja a megfelelő mennyiségű és minőségű adat, az általában jellemző indokok – például az adatbiztonság, személyes adatok kezelése – mellett ez az egyik oka, hogy Kínában is

---

¹⁸ Alibaba Group: *Our Businesses*. <https://www.alibabagroup.com/en-US/about-alibaba-businesses> (2024.12.31.)

¹⁹ Tencent Group: *About*. <https://www.tencent.com/en-us/> (2024.12.31.)

²⁰ PR Newswire: *Tencent Announces 2023 Annual and Fourth Quarter Results*. <https://www.prnewswire.com/apac/news-releases/tencent-announces-2023-annual-and-fourth-quarter-results-302094552.html> (2024.12.31.)

²¹ OECD.AI: *Policy Observatory China*. <https://oecd.ai/en/dashboards/countries/China> (2024.12.31.)

elfogadtak már különböző szabályozásokat az adatgazdálkodás területén. A kínai intézkedések áttekintését bonyolítja, hogy a különböző dokumentumok nagy része kizárólag kínai nyelven érhető el, ez is oka lehet annak, hogy az intézkedések, jogszabályok szakértői elemzése sok esetben nem közvetlenül, hanem különböző más forrásokon keresztül történik. Ugyanakkor néhány alapvető jogszabály tájékoztatásul elérhető a kínai állami weboldalakon is.

Az egyik ilyen általános keretjogszabály a 2021. augusztus 20-án elfogadott és angol nyelven is közzétett „A Kínai Népköztársaság Személyes információk védelmének törvénye” című jogszabály.²² A törvény leírja a személyes adatok fogalmát, kezelésének, feldolgozásának alapvető elemeit, szabályait, az infrastruktúra kezelésének, telepítésének feltételeit, beleértve az olyan részleteket is, mint például a köztereken elhelyezett képalkotó, személyfelismerő eszközök telepítésének előírásait.²³

A Kínai Népköztársaság Nemzetgyűlésének honlapján szintén elérhető angol nyelven az adatbiztonságról szóló törvény, amelyet 2021. június 10-én fogadtak el és 2021. szeptember 1-től hatályos.²⁴ A törvény szorosan kapcsolódik a személyes információkról szóló jogszabályhoz, a Kína területén folytatott adatgyűjtés – és feldolgozás szabályait tartalmazza. Érdekes lehet, hogy a törvény szövege szerint adat minden információ elem, függetlenül attól, hogy elektronikus vagy nem (ez például alapvető eltérés több európai jogszabály gyakorlatától, ami csak digitális formátumot tekint adatnak). Az adatbiztonság alapelveként a törvény az általános biztonsági szempontokhoz illesztést nevezi meg, többek között szerepel benne, hogy az állam támogatja az adatok használatával kapcsolatos fejlesztéseket, az ilyen tevékenységet végző szervezeteket, cégeket, de pénzbírság kiszabásának lehetőségét is tartalmazza.

IV. Összegzés

A digitalizáció, a digitális eszközök használatának elterjedése több évtizedes múltra visszatekintő, egyre gyorsuló ütemű, globális méretű folyamat, amely jelenlegi tudásunk szerint a jövőben is folytatódni fog. A digitális eszközök és megoldások működésének alapja a digitális adatok megfelelő kezelése, használata, enélkül a közigazgatás, a közszolgáltatások működésének megfelelése sem biztosítható. Figyelembe véve a fenti szempontokat, kiemelten fontos a digitális adatok, a rendelkezésre álló adatvagyon használatának megteremtése és folyamatos, új alkalmazási lehetőségeket is magában foglaló fejlesztése. A hazai és nemzetközi gyakorlatok köre széles a területen (ide értve a közigazgatáson, közszolgáltatásokon kívüli megoldásokat, alkalmazásokat), amelyek alkalmasak lehetnek a hazai jó gyakorlatok megalapozására is.

---

²² *Personal Information Protection Law of the People's Republic of China 2021*

²³ Kaszián Ábel Gergő: *A GDPR kínai „unokatestvére” – avagy a kínai adatvédelmi törvény megszületése és várható hatásai. Jogi Fórum 1/2021. 3-10. o.*

²⁴ *Data Security Law of the People's Republic of China 2021*